

**Co z tą Polską? Rozważania inspirowane filmem „Kraj urodzenia” Jacka Bławuta -
Materiały metodyczne**

Mariusz Widawski

PRZEDMIOT wiedza o społeczeństwie

CZAS 2 godziny lekcyjne (z projekcją fragmentów filmu)

Treści nauczania zgodne z podstawą programową:

IV etap edukacyjny: uczeń wykorzystuje informacje na temat życia publicznego i społecznego, krytycznie je analizuje i samodzielnie wyciąga wnioski.

Pytanie kluczowe:

Czego o Polsce i Polakach może się dowiedzieć rachmistrz spisowy, odwiedzając domy swoich sąsiadów?

Po zajęciach uczeń będzie umiał:

wyjaśnić pojęcia: „spis powszechny”, „rachmistrz spisowy”;

zdefiniować cele i funkcje spisu powszechnego;

krytycznie analizować dokument urzędowy;

krytycznie analizować i interpretować film dokumentalny jako źródło informacji;

porównywać różne źródła informacji o życiu publicznym i społecznym.

Metody pracy:

burza mózgów, dyskusja, rozmowa nauczająca, praca w grupach, praca z tekstem źródłowym, praca z filmem

Materiały dydaktyczne:

film „Kraj urodzenia” w reżyserii Jacka Bławuta;

formularz spisowy „Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2002 r.”, dostępny na stronie www.stat.gov.pl;

materiał pomocniczy nr 1.

Słowa kluczowe:

spis powszechny, rachmistrz spisowy, kraj, naród, ojczyzna, rodacy, społeczeństwo, funkcjonariusz publiczny, obowiązek prawny, portret socjologiczny

Uwagi:

Przed lekcją poproś uczniów o przygotowanie wiadomości na temat spisu powszechnego – kto go organizuje, jak często, w jakim celu, kim jest rachmistrz spisowy. Uczniowie powinni poszukać informacji w internecie, np. na stronach www.stat.gov.pl oraz www.prawo.gazetaprawna.pl.

Przebieg zajęć:

Poinformuj uczniów, że na najbliższej lekcji będziecie rozmawiać o obrazie Polski ukazanym w filmie dokumentalnym „Kraj urodzenia” Jacka Bławuta. Krótko opowiedz o reżyserze i podaj niezbędne informacje dotyczące filmu (skorzystaj z wiadomości dostępnych np. na stronach www.filmotekaszkolna.pl oraz www.filmpolski.pl) Zwróć uwagę młodzieży na fakt, że w filmie został przedstawiony spis powszechny, który odbył się w Polsce w 2002 roku.

Zapytaj uczniów o znane im stereotypy dotyczące Polski i Polaków. Zbierz informacje podczas burzy mózgów.

Zapisz na tablicy pytanie kluczowe: „Czego o Polsce i Polakach może się dowiedzieć rachmistrz spisowy, odwiedzając domy swoich sąsiadów?”.

Poproś uczniów o podanie w sposób skrótowy najistotniejszych informacji na temat:

- spisu powszechnego i jego celów;
- pracy rachmistrzów spisowych.

Podkreśl, że spis powszechny jest obowiązkiem usankcjonowanym prawnie, któremu muszą się poddać mieszkańcy kraju, a rachmistrz spisowy to funkcjonariusz publiczny, co narzuca urzędową relację między nim a badanym

Nawiązując do pytania kluczowego, poinformuj uczniów, że przedmiotem ich pracy będzie poszukiwanie odpowiedzi na pytanie, jakiego typu informacje gromadził rachmistrz dokonujący spisu powszechnego w 2002 roku.

Przed projekcją podziel klasę na czteroosobowe zespoły. Rozdaj każdej grupie formularz spisowy „Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań 2002 r.” i poleć uczniom, aby

wypisali na karcie pracy (materiał pomocniczy nr 1) wszystkie informacje, o jakie pytali rachmistrzowie wypełniający powyższy dokument. Poproś reprezentantów poszczególnych zespołów o przedstawienie wyników pracy

Zapowiedz projekcję filmu. Tym razem uczniowie, nadal w grupach, notują na karcie pracy (materiał pomocniczy nr 1) wszystkie tematy opowieści, wspomnień, zwierzeń bohaterów filmu „Kraj urodzenia”. Po projekcji zapytaj uczniów o pierwsze wrażenia z filmu. Co wydało im się najciekawsze? Co wywołało największe emocje? Następnie poproś przedstawicieli poszczególnych zespołów o zaprezentowanie ich spostrzeżeń. Kolejni uczniowie uzupełniają informacje, które nie zostały podane przez wcześniejsze grupy.

Poleć uczniom, aby w parach zastanowili się nad przekrojem społecznym bohaterów różnych sekwencji filmu, określając ich stan majątkowy, sytuację rodzinną, sytuację zawodową, status społeczny. Uczniowie powinni wynotować wszystko, co udało im się zapamiętać z filmu, w ten sposób nakreślą portrety socjologiczne bohaterów. Następnie chętni prezentują swoje przemyślenia na forum klasy.

Zapisz na tablicy zdanie: „Jak wyglądają Polska i Polacy z perspektywy rachmistrza spisowego postrzeganego nie tylko jako funkcjonariusz publiczny, lecz także jako...”. Poproś o dokończenie tego sformułowania. Uczniowie dzielą się swoimi refleksjami, konfrontują poglądy (możesz umiejętnie pokierować ich dyskusją).

Nawiąż raz jeszcze do pytania kluczowego i poproś uczniów, aby na nie odpowiedzieli, zapisując w zeszycie wypowiedzi, jakie pojawiły się na forum klasy. Będzie to dobry sposób na podsumowanie zajęć.

Praca domowa

Napisz esej na temat: Moja ojczyzna. Moi rodacy. Jak ich postrzegam?